

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2005:15

*Ammattikorkeakouluväylä
oikeushallinnonalalle*

KUVAILEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
1.12.2005

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Ammattikorkeakouluväylää oikeushallinnonalalle valmisteleva työryhmä pj. koulutuspäällikkö Jorma Hirvonen, oikeusministeriöstä sihteeri: koulutussuunnittelija Minna Kurttila, oikeusministeriöstä		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 30.4.2003	
Julkaisun nimi Ammattikorkeakouluväylä oikeushallinnon alalle			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Mietinnössä on kartoitettu oikeushallinnon alan henkilöstön rekrytointitarvetta tulevina vuosina sekä selvitetty nykyisen henkilöstön osaamisen kehittämistarpeita. Oikeuslaitoksen toimialan henkilöstölle ei ole ollut tarjoilla soveltuvaa ammatillista, juridista perusosaamista sisältävää koulutusta.</p> <p>Työryhmän tehtävä oli suunnitella soveltuvassa ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa oikeudellinen suuntautumisvaihtoehto. Opintokokonaisuudeksi valittiin liiketalouden koulutusohjelman tradenomikoulutus. Tutkinnon laajuus on yhteensä 210 opintopistettä, joista yli puolet muodostuu oikeudellisista opinnoista. Tämän takia puhutaan epävirallisesti ”oikeustradenomitutkinnosta”.</p> <p>Työryhmä esittää, että oikeustradenomikoulutus laajennetaan koko maata kattavaksi verkostoksi. Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut sitoutuvat oikeudellisia opintoja koskevaan rakenteeseen sekä yhteiseen kehittämistyöhön ja verkostotyöskentelyyn.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) Ammattikorkeakouluhanke, oikeustradenomikoulutus			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 3/021/2003, OM014:00/2003			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2005:15		ISSN 1458-6452	ISBN 952-466-262-0
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta 20,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIE MINISTERIET

Utgivningsdatum
1.12.2005

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
En arbetsgrupp som bereder en utbildningsväg till justitieförvaltningsområdet i yrkeshögskolan Ordf. utbildningschef Jorma Hirvonen från justitieministeriet Sekreterare utbildningsplanerare Minna Kurttila från justitieministeriet		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 30.4.2003	
Publikation (även den finska titeln) En utbildningsväg till justitieförvaltningsområdet i yrkeshögskolan (Ammattikorkeakouluväylä oikeushallinnon alalle)			
Publikationens delar			
Referat			
<p>I betänkandet har kartlagts rekryteringsbehov av personal till justitieförvaltningsområdet under de kommande åren samt utretts utvecklingsbehov av den nuvarande personalens kunskaper. En lämplig yrkesutbildning som innehåller juridiska baskunskaper har inte stått till buds för personalen på rättsväsendets verksamhetsområde.</p> <p>Arbetsgruppen hade till uppgift att planera ett inriktningsalternativ i juridik i ett lämpligt utbildningsprogram som leder till yrkeshögskoleexamen. Till studiehelhet valdes tradenomutbildningen i utbildningsprogrammet för företagsekonomi. Omfattningen av examen är sammanlagt 210 studiepoäng av vilka över hälften består av studier i juridik. Därför talas det inofficiellt om ”rättstradenomexamen”.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att rättstradenomutbildningen utvidgas till ett nätverk som omfattar hela landet. Yrkeshögskolorna som erbjuder rättstradenomutbildning förbinder sig till en struktur som gäller studier i juridik samt ett gemensamt utvecklingsarbete och arbete inom nätverket.</p>			
Nyckelord Yrkeshögskoleprojekt, rättstradenomutbildning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 3/021/2003, JM014:00/2003			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2005:15		ISSN 1458-6452	ISBN 952-466-262-0
Sidoantal	Språk finska	Pris 20,00 €	Sekretessgrad offentlig
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 30.4.2003 työryhmän valmistelemaan ammattikorkeakouluväylää oikeushallinnonalalle. Työryhmän toimikaudeksi määrättiin 1.5.2003-15.10.2004. Työryhmä on jatkanut toimintaansa seuraamalla oikeudellisesti painottuneen tradenomitutkinnon kehitystä ja siihen liittyvää opiskelijoiden kiinnostusta vuodelle 2005 suunnitellen samalla hankkeen levittämistä koko maan kattavaksi verkostoksi useampiin ammattikorkeakouluihin. Samanaikaisesti on kehitelty oikeudellisesti painottuva liiketalouden perustutkinto, merkonomikoulutus oppisopimuksella.

Toimeksiannon mukaan työryhmän tuli:

- suunnitella soveltuvassa ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa oikeudellinen suuntautumisvaihtoehto (koulutuksen tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat),
- kartoittaa harjoittelupaikkojen organisointiin, aiempien opintojen korvaavuuteen yms. liittyvät seikat,
- valmistella tiedotusta ja opiskelijavalintaa sekä käynnistää esimarkkinointi,
- selvittää kouluttajien rekrytointi- ja valmennustarpeet sekä tarkoituksenmukaisen oppimateriaalin saatavuus,
- suunnitella aikuisopintoväylä, jolloin jo ammatissa toimivilla on myös mahdollisuus täydentää koulutustaan ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Työryhmän puhenjohtajaksi kutsuttiin koulutuspäällikkö Jorma Hirvonen, oikeusministeriöstä ja jäseniksi toimistos sihteeri Outi Ahonen Pardian edustajana Tampereen käräjäoikeudesta, opetusneuvos Anja Arstila-Paasilinna opetusministeriöstä, lehtori Jussi Hievanen Laurea-ammattikorkeakoulusta, yliopettaja Jouko Hovi Vaasan ammattikorkeakoulusta, koulutuslajohtaja Raimo Korhonen Laurea-ammattikorkeakoulusta, koulutussuunnittelija Pia Meri valtakunnansyyttäjänvirastosta, juridiikan opettaja Liisa Sippel Turun ammattikorkeakoulusta, toimistopäällikkö Katariina Saarimaa Lapuan kihlakunnanviraston ulosottovirastosta, koulutuspäällikkö Seija Tiitto-Komminaho Oulun seudun ammattikorkeakoulusta, haastemies Pertti Vasama Turun käräjäoikeudesta. Työryhmän sihteerinä toimi koulutussuunnittelija Minna Kurttila oikeusministeriöstä. Kurttilan työtä on 1.5.2005 lähtien jatkanut koulutussuunnittelija Marika Yli-Ikkela.

Työryhmän työskentely hajautettiin heti alusta asti koko työryhmän ja pienemmän suunnitteluryhmän työskentelyyn. Laajempi työryhmä kokoontui 7 kertaa ja opettajista ja työryhmän sihteeristä koostuva suunnitteluryhmä tapasi noin kerran kuussa.

Työryhmän kokouksessa ovat olleet asiantuntijoina kuultavina erityisasiantuntija Sakari Laukkanen ja tiedottaja Sinikka Koskela-Suo oikeusministeriöstä. Hallitussihteeri Rauno

Niemenoja on lausunut asiasta kirjallisesti. Lisäksi työryhmä on pyytänyt ammattikorkeakoulujen opiskelijaryhmiltä kirjalliset lausunnot oikeustradenomiopintojen kokonaisuudesta.

Työryhmä luovuttaa muistionsa kunnioittavasti oikeusministeriölle.

Helsingissä 1.12.2005

Jorma Hirvonen

Outi Ahonen

Anja Arstila-Paasilinna

Jussi Hievanen

Jouko Hovi

Raimo Korhonen

Pia Meri

Liisa Sippel

Katariina Saarimaa

Seija Tiitto-Komminaho

Pertti Vasama

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tausta ja lähtökohdat
2. Oikeushallinnon henkilöstön tuleva rekrytointitarve ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittäminen
3. Suomen koulutusjärjestelmä
4. Tutkintoon johtava oikeustradenomi-opintokokonaisuus oikeusministeriön valitsemana vaihtoehtona
  - 4.1. Oikeudellisen koulutuksen eri muodot ammattikorkeakouluissa
  - 4.2. Oikeustradenomiopintojen tavoite ja rakenne
  - 4.3. Hankkeen markkinointi ja oikeustradenomiopintoihin hakeminen
5. Oikeustradenomiopintoihin sovellettava muuntokoulutuksen malli
6. Ammatilliset oikeudelliset erikoistumisopinnot
7. Yhteistyöammattikorkeakoulujen tilanne syksyllä 2005
8. Jatkotoimenpiteet

Liitteet

1. Eläkejakauma tuomioistuimissa, syyttäjälaitoksessa, oikeusapuyksiköissä ja ulosottoyksiköissä vuosina 2003-2009
2. Luonnos oikeuslaitokseen liittyvästä koulutusjärjestelmästä
3. Suomen koulutusjärjestelmä
4. Oikeudellisten opintojen sisältökuvaukset
5. Käytännön kurssien kuvaus
6. Muuntokoulutuksen perusopintojen rakenne
7. Erikoistumisopintojen sisältökuvaukset
8. Tradenomiliiton tutkimus tradenomien sijoittuminen työelämään
9. Opiskelijalausuntoja oikeustradenomi-opintokokonaisuudesta

1. Tausta ja lähtökohdat

Oikeusministeriö on reagoinut tulevaan uuden henkilöstön rekryointitarpeeseen ja henkilöstön kasvavien ammatillisten vaatimusten kehittämiseen pitkäjänteisesti. Ministeriö asetti vuosiksi 1999-2000 työryhmän selvittämään hallinnonalalla tarvittavia ammattikorkeakoulututkintoja ja näyttötutkintoja sekä ammattikorkeakoulupohjaista rekryointia.

Työryhmä totesi, että vankeinhoidossa ja oikeuslaitoksen hallinnonalalla ammattikorkeakoulutusoista tutkintoa edellyttävät tehtävät ovat keskenään niin erilaisia, ettei ole syytä pyrkiä yhteen yhteiseen tutkintoon tai koulutusohjelmaan. Asian valmistelua päätettiin jatkaa osasto-kohtaisesti. Kriminaalipoliittinen osasto jatkoi yhteistyötä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa. Syksyllä 2002 käynnistyi rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus Laurea-ammattikorkeakoulussa, joka huolehtii koulutuksesta yhteistyössä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa.

Oikeushallinto-osasto on vastuussa oikeuslaitoksen henkilöstön kehittämisestä ja sen koulutusyksikkö on jatkanut suunnittelua yhdessä ammattikorkeakoulujen kanssa oikeudellisen suuntautumisvaihtoehdon luomiseksi henkilöstön rekryointiin. Oikeuslaitoksessa tarvitaan tulevana vuosina paljon uutta ammatillisesti pätevää ja oikeudellisesti ammattitaitoista henkilöstöä.

Ammattikorkeakouluhankkeen taustalla on oikeuslaitoksen piirissä tapahtuneet syvälliset muutokset. Kansliahenkilökunnan, haastemiesten ja avustavien ulosottomiesten tehtävät ovat muuttuneet vaativammiksi. Esimerkiksi yhä useampien toimenkuviiin sisältyy itsenäistä ratkaisuvalltaa, joka edellyttää oikeusjärjestelmän hyvää tuntemusta. Nykyinen yleinen koulutusjärjestelmä ei tarjoa oikeuslaitoksen henkilöstölle täysin soveltuvaa ammatillista koulutusta. Tuomioistuimissa, syyttäjä- ja ulosottolaitoksessa sekä oikeusaputoimessa on paljon sellaisia tehtäviä, joihin rekrytoitavilta voisi vaatia ammattikorkeakoulututkintoa.

Lisäksi ammattitaitoisen henkilöstön saanti oikeuslaitoksen hallinnonalalle tulee olemaan tulevaisuudessa vaikeampaa ns. suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisestä johtuvan työvoiman niukkuuden vuoksi. Hallinnonalan työvoimatarpeen tyydyttämiseksi on syytä huolehtia oikeuslaitoksen tarjoamien tehtävien ja palkkausjärjestelmän kehittämisen ohella yhteistyöstä koulutussektorin kanssa.

Vastuu asian jatkokehittämisestä osoitettiin oikeushallinto-osaston koulutusyksikölle, joka on ollut suoraan yhteydessä ammattikorkeakouluihin ja pyrkimällä yhteistyössä vaikuttamaan ammattikorkeakoulujen tutkintojen sisältöihin. Keväällä 2003 käynnistyneeseen ns. ammattikorkeakouluhankkeeseen yhteistyökouluiksi valittiin Turun, Vaasan ja Oulun seudun ammattikorkeakoulut sekä Laurea-ammattikorkeakoulu. Tavoitteena oli suunnitella soveltuvassa ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa oikeustradenomi-opintokokonaisuus. Hankkeen työryhmään kuului yhteistyöammattikorkeakoulujen edustajia sekä oikeushallinnon, opetusministeriön ja oikeusministeriön edustajia.

2. Oikeushallinnon tuleva rekrytointitarve ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittäminen

Oikeushallinnon henkilöstösuunnittelun ja kehittämisen keskeisenä perustana on tulevina vuosina eläkkeelle siirtyvien kasvava määrä. Hallinnonalan pitkän aikavälin tavoitteiden toteuttamisessa henkilöstö ja työyhteisöjen tila ovat avainasemassa. Osaavan henkilöstön saaminen palvelukseen ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittäminen ovat henkilöstöasioiden tärkeimpiä kehittämisen lähtökohtia.

Oikeusministeriön selvitysten mukaan tuomioistuimissa, syyttäjälaitoksissa, oikeusapuyksiköissä ja ulosottoyksiköissä jää vuoteen 2009 mennessä eläkkeelle yli 1000 henkilöä (koko henkilöstö). Vuoteen 2009 mennessä noin 600 toimistohenkilöstöön kuuluvaa jää eläkkeelle. Liite 1.

Samalla kun oikeusministeriön tulee huolehtia tulevan työvoiman tarpeista, on vastaavasti huolehdittava nyt palveluksessa olevan henkilöstön täydennyskoulutuksesta sekä mahdollisuudesta suorittaa uusia tutkintoja tai niitä vastaavia opintoja. Ministeriön pyrkiikin aktiivisesti vaikuttamaan oikeuslaitoksen henkilöstön koulutautumismahdollisuuksien kehittymiseen olemalla kiinteässä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden koulutuspalveluita tuottavien organisaatioiden kanssa.

Oikeusministeriön ammattikorkeakouluhankkeen keskeisenä tavoitteena on tukea uuden henkilöstön rekrytointia ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittämistä. Oikeustradenomikoulutus on tarkoitettu tulevaisuudessa tehtäviin palkattaville tuomioistuin-, syyttäjä- ja ulosottolaitosten sekä oikeusaputoimen kansliahenkilökunnalle, avustaville ulosottomiehille ja haastemiehille. Toimialalla puolestaan jo työskentelevät opistoasteen tutkinnon suorittaneet voivat täydentää aikaisempia opintojaan ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Ammattikorkeakouluhankkeen työryhmässä kartoitettiin oikeuslaitoksen kansliahenkilöstön tehtävissä tarvittavaa osaamista. Työryhmä tutustui oikeuslaitoksen piirissä laadittuihin tehtävänkuvuihin ja osaamiskartoituksiin. Oikeuslaitoksen henkilöstöllä tulee olla yleisiä valmiuksia (yhteistyötaidot, viestintä- ja ryhmätyövalmiudet, kielitaitoa, atk-valmiudet, asiakaspalvelutaidot ja asiakirjojen laadintataidot, taloushallintotaidot), julkishallinnon tuntemusta (yleiset valtiohallinnon ja oman toimialan toimintaperiaatteet) ja oikeustieteellistä osaamista.

Oikeustieteelliseen osaamiseen kuuluvat mm.

- oikeustieteellinen viitekehys, prosessioikeuden pääpiirteet
- rikosoikeuden perusteet, rikosprosessilainsäädäntö
- kauppa- ja varallisuus oikeuden-, perhe-, perintö- ja jäämistöoikeuden keskeiset perusteet, kiinteistöasiat
- oikeusapuun liittyvä lainsäädäntö
- velvoite-, esine- ja kauppaoikeuden sekä ulosotto-oikeus
- yhtiöoikeuden perusteet
- hallintolainkäyttölain periaatteiden ja sisällön sekä asiakirjojen ja toiminnan julkisuuden ja salassapidon periaatteiden tuntemusta.

Oikeustradenomi –opintokokonaisuutta suunniteltaessa on huomioitu oikeuslaitoksen henkilöstön tarvittava osaaminen.

3. Suomen koulutusjärjestelmä

Nykyisellään yleinen koulutusjärjestelmä ei ole tarjonnut oikeuslaitoksen toimialan henkilöstölle täysin soveltuvaa ammatillista koulutusta. Oikeuslaitoksen toimialalle rekrytoitavilla tulisi olla jo koulutuksessa hankittua juridista perusosaamista. Täten oikeusministeriön näkökulmasta yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa juridisen koulutuksen suunnittelussa on ollut erittäin tärkeää. Oikeuslaitoksen osaamisen kehittämisen näkökulmasta ammattikorkeakoulut ja myöhemmin näyttötutkinnot takaavat henkilöstön ammatillisen perusosaamisen. (Liite 2.) Tässä kappaleessa on kerrottu lyhyesti Suomen koulutusjärjestelmästä ja ammattikorkeakouluista.

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu yleissivistävästä koulutuksesta, toisen asteen koulutuksesta sekä ylimmästä, korkea-asteen koulutuksesta. Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutustasoilla.

Toisen asteen koulutus sisältää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen (amatilliset perustutkinnot, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot). Ammatillisten perustutkintojen tavoitteena on ammatillinen osaaminen. Ammatillisia perustutkintoja voidaan suorittaa erilaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa sekä nuoriso- että aikuislinjoilla. Aikuisille erinomainen tapa suorittaa ammatillinen perustutkinto ovat koulutuksesta riippumattomat näyttökokeet (näyttötutkinnot) kts. tarkemmin kappale 7. Lukiokoulutus on yleissivistävää.

Korkeakoulujärjestelmä muodostuu kahdesta rinnakkaisesti sektorista: yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut täydentävät toisiaan omilla vahvuusalueillaan ja kummallakin on oma profiilinsa. Yliopistoissa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Ammattikorkeakoulut ovat korkeatasoisia työelämän ja sen kehityksen asiantuntijoita. Suomessa on 20 yliopistoa ja 29 ammattikorkeakoulua.

Ammattikorkeakoulut ovat luonteeltaan pääosin monialaisia ja alueellisia korkeakouluja, joiden toiminnassa korostuu yhteys työelämään ja alueelliseen kehittämiseen. Niissä suoritettavat tutkinnot ovat ammattipainotteisia korkeakoulututkintoja.

Ammattikorkeakoululain (351/2003) mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Opiskelu ammattikorkeakouluissa on käytännöllisemmin suuntautunutta kuin yliopistoissa. Tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi ammattikorkeakouluissa järjestetään aikuiskoulutuksena erikoistumisopintoja ja täydennyskoulutusta. Lisäksi käynnissä on ammattikorkeakoulujatkotutkintokokeilu. (Koulutusjärjestelmästä kuva liitteenä 3.)

4. Tutkintoon johtava oikeustradenomi- opintokokonaisuus oikeusministeriön valitsemana vaihtoehtona

Oikeustradenomi- opintokokonaisuutta suunniteltaessa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että opiskelijat saavuttavat vankan ja monipuolisen osaamisen työelämän kannalta keskeisillä oikeuden aloilla ja harjaantuvat säädösten soveltamiseen käytännön työelämässä esiin tulevaisuudessa tilanteissa.

Oikeustradenomiopinnot toteutetaan liiketalouden koulutusohjelmassa. Opiskelijat suorittavat juridisten opintojen lisäksi liiketalouden yhteiset perus- ja ammattiopinnot sekä tradenomin tutkinnon kuten muutkin koulutusohjelman opiskelijat. Oikeusministeriö tarjoaa oikeustradenomiopiskelijoille opintoihin liittyvät harjoittelupaikat. Opintokokonaisuus antaa monipuoliset valmiudet toimia julkisen sektorin lisäksi myös yksityisen sektorin erilaisissa tehtävissä, jotka vaativat sekä juridista että liiketaloudellista osaamista.

4.1. Oikeudellisen koulutuksen eri muodot ammattikorkeakouluissa

Ammattikorkeakouluilla on erilaisia vaihtoehtoisia tapoja järjestää oikeudellista koulutusta. Koulutus voi olla:

Nuorisoasteen koulutus:

- nuorisoasteen tutkintoon johtava koulutus, 210 op

Aikuiskoulutus:

- aikuiskoulutus
- aikuisten tutkintoon johtava koulutus, 210 op
- tutkintoon johtava muuntokoulutus (merkonomista tradenomiksi), 210 op Tässä koulutuksessa voidaan huomioida opiskelijan aiemmin suorittamia opintoja henkilökohtaisen opetussuunnitelman avulla.

Muu täydennyskoulutus

- oikeudellisen alan ammatilliset erikoistumisopinnot, 30-60 op Ammatilliset erikoistumisopinnot ovat ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia täydennyskoulutusohjelmia tai työelämässä tarvittavien ajankohtaisten tietojen päivitysohjelmia. Nämä ohjelmat eivät kuulu yhteishaun piiriin vaan hakuajoista ja –menettelyistä ilmoitetaan erikseen.
- avoimet opinnot - yksittäisten opintojaksojen suorittaminen avoimina opintoina. Ammattikorkeakoulut voivat resurssiensa puitteissa ottaa opintojaksoille pienen määrän (2-5 opiskelijaa/opintopaketti) avoimia opintoja suorittavia opiskelijoita esim. oikeushallinnon virastoista.

4.2. Oikeustradenomiopintojen tavoite ja rakenne

Oikeustradenomiopintojen tavoitteena on, että opiskelijat saavat yleiskuvan Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen pohjalta eri toimintaympäristöistä. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelijat kykenevät löytämään esiin tuleviin oikeudellisiin ongelmiin sovellettavat oikeusohjeet sekä soveltamaan niitä oikeudenmukaisesti työtehtävien edellyttämässä päätöksenteossa

Liiketalouden perus- ja ammattiopintojen jälkeen koulutuksessa keskitytään oikeudellisiin aiheisiin, joiden sisältö on suunniteltu yhdenmukaiseksi kaikissa opintoja toteuttavissa ammattikorkeakouluissa. Oikeudellista ydinosaamista täydentävät juridiikan syventävään asiantuntemukseen liittyvät opinnot sekä käytännön kurssit.

Oikeustradenomiopintojen suunnittelussa ammattikorkeakoulut pyrkivät toteuttamaan osan opintotarjonnasta verkossa siten, että kussakin ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopintoja suorittavilla opiskelijoilla on oikeus osallistua minkä tahansa oikeudellista osaamista tarjoavan ammattikorkeakoulun järjestämälle oikeustradenomiopintoihin liittyvälle verkko-opintojaksolle. Näin opintomahdollisuudet monipuolistuvat sekä ajalle ja paikalle vähemmän rajoituksia asettavat opiskelumahdollisuudet lisääntyvät.

Oikeustradenomiopintojen rakenne

Alla esitetty tradenomiopintojen rakennekuvaus oikeustradenomiopintojen osalta on suuntaa-antava. Esimerkkirakenteesta voi esiintyä vähäisiä poikkeamia ammattikorkeakoulukohtaisesti.

Tutkinnon laajuus	210 op
Perusopinnot	52 op
Liiketalouden yhteiset ammattiopinnot	38 op
Kieliopinnot	9 op
(lisäksi 16 op perusopinnoissa)	
	99 op
Juridiikan ydinosaaminen	38 op
(lisäksi 6 op perusopinnoissa)	
Juridiikan syventävä asiantuntemus	21 op
Käytännön kurssit	7 op
Harjoittelu	30 op
Opinnäytetyö	15 op
	111 op

Oikeustradenomiopinnot suoritetaan liiketalouden koulutusohjelmassa. Tradenomitutkinnon laajuus on yhteensä 210 opintopistettä. Perusopintoja suoritetaan 52 opintopistettä, liiketalouden yhteisiä ammattiopintoja 38 opintopistettä ja kieliopintoja vähintään 9 opintopistettä. Oikeudellisia opintoja oikeustradenomiopintoihin kuuluu yhteensä noin 111 opintopistettä.

Oikeustradenomikoulutusta tuottaville verkostoituneille ammattikorkeakouluille yhteiset opinnot (juridiikan suuntautumisvaihtoehto)

Työryhmässä on aikoinaan suunniteltu ja sovittu yhdenmukaisesta juridiikan opintoja koskevasta rakenteesta kaikissa opintoja toteuttavissa ammattikorkeakouluissa. Alla olevat opintojaksot sisältyvät edellisen sivun taulukossa mainittuihin opintoihin.

Yksityisoikeuden perusteet	6 op
Julkisoikeuden perusteet	6 op
Hallinto-oikeus	3 op
Työ- ja virkamiesoikeus	4 op
Sopimusoikeus	3 op
Tietosuoja ja tietoturvallisuus	3 op
EU-oikeus	3 op
Perhe- ja perintöoikeus	3 op
Rikos- ja prosessioikeus	3 op
Prosessioikeus	3 op
Ulosotto-oikeuden perusteet	3 op
Kiinteistöoikeuden perusteet	3 op
	44 op

Oikeudellista ydinosaamista täydentävät juridiikan syventävään asiantuntemukseen liittyvät opinnot, käytännön kurssit, harjoittelu ja opinnäytetyö.

Käytännön kurssit	7 op
Harjoittelu	30 op
Opinnäytetyö	15 op

Jokainen oikeustradenomikoulutusta toteuttava ammattikorkeakoulu soveltaa tätä perusrakennetta omien opetussuunnitelmien mukaan. Alla oleva esimerkki on Turun ammattikorkeakoulusta.

Yksityisoikeuden perusteet	5 op
Varallisuusoikeudelliset suhteet (erityinen sopimusoikeus, kiinteistöoikeuden perusteet, vahingonkorvausoikeus)	11 op
Työ- ja virkamiesoikeus	5 op
Rikos- ja prosessioikeus	6 op
Kauppaoikeus (organisaatio-oikeus, markkinointioikeus)	8 op
Siviilioikeuden erityiskysymyksiä (perhe- ja perintöoikeus, tietosuoja- ja tietoturva)	6 op
Ulosotto- ja insolvenssioikeus (ulosotto-oikeuden perusteet, insolvenssioikeus)	6 op
Kansainvälinen liikejuridiikka	5 op
Julkisoikeus (julkisoikeuden perusteet, hallinto-oikeus, EU-oikeus, finassioikeus)	12 op
	64 op

Tarkemmat oikeudellisten opintojen sisältökuvaukset ovat liitteessä 4.

Käytännön kurssit ajoittuvat opintojen toiseksi viimeiselle lukukaudelle, jolloin lähes kaikki teoriaopinnot on suoritettu. Käytännön kurssit suunnitellaan yhteistyössä oikeushallinnon virastojen kanssa. Liitteessä 5 lisää tietoa käytännön kursseista.

Opintoihin kuuluva harjoittelu sijoittuu toiseen tai kolmanteen eli viimeiseen opintovuoteen. Harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä. Harjoittelu voidaan myös suorittaa kahdessa osassa. Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija opiskeltavaan alaan ja tarjota opiskelijalle mahdollisuus luoda verkostoja. Harjoittelupaikassa opiskelijalle annettavien tehtävien tulee olla riittävän vaativia ja haastavia, jotta todellista oppimista tapahtuisi myös harjoittelussa. Tälle tavoitteelle saadaan vahvistusta myös opinnäytteen kautta, joka saatetaan tehdä opiskelijan harjoittelupaikkaan. Ammattiharjoittelu kestää 2,5 kuukautta Oikeusministeriö pyrkii tarjoamaan harjoittelupaikat oikeustradenomiopiskelijoille. Pääsääntöisesti harjoittelu suoritetaan oikeusministeriön hallinnonalalla. Tarvittaessa hyväksytään myös muiden hallinnonalan oikeudellista asiantuntemusta edellyttävät harjoittelupaikat. Opiskelijat ovat yleensä saaneet palkkaa harjoittelupaikan työnantajalta. Työnantaja valitsee opiskelijalle harjoittelu- tai työelämäohjaajan, jonka tehtävänä on perehdyttää opiskelija työhönsä ja tukea hänen työssä oppimistaan.

Oikeusministeriön koulutusyksikkö suunnittelee ja järjestää yhdessä ammattikorkeakoulujen kanssa työelämäohjaajien koulutuksen. Koulutuksen suunnittelu ja toteutus tapahtuu syksyllä 2005.

Opinnäytetyö suoritetaan opintojen loppupuolella. Opinnäytetyön laajuus on 15 opintopistettä. Opinnäytetyö voi koostua projektiluonteisista kehittämistehtävistä, joihin liittyy juridiikkaa. On mahdollista tehdä myös perinteisempi juridinen opinnäytetyö, mutta tällöinkin työn tulisi hyödyttää taustayhteisöä, jossa se on tehty. Ammattikorkeakoulujen opinnäytteisiin liittyvät aiheet ovat perinteisesti lähtöisin työelämästä ja siten ne hyödyttävät toimeksiantajaa tai yhteiskuntaa.

4.3. Hankkeen markkinointi ja oikeustradenomiopintoihin hakeminen

Markkinointi

Oikeustradenomi –opintokokonaisuuden markkinoimiseksi laadittiin juliste ja markkinointikansio, joita jaettiin ammattikorkeakoulujen sidosryhmille ja oikeushallinnon virastoille. Lisäksi tehtiin messuesitteitä ja lehdistötiedotteita. Hankkeen www-sivut aukesivat helmikuussa 2004 osoitteessa www.oikeustradenomi.info. Hankkeesta tiedotettiin myös oikeusministeriön johtamiskoulutuksissa. Lisäksi hankkeesta välitettiin tietoa ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvostolle ja muille mahdollisille sidosryhmille.

Ammattikorkeakoulujen pääsyaatimukset ovat pääpiirteittäin seuraavat

Yleisen hakukelpoisuuden koulutusohjelmiin antavat:

- lukion oppimäärä tai ylioppilastutkinto
- International Baccalaureate-tutkinto tai Reifeprüfung-tutkinto tai The European Baccalaureate-tutkinto
-
- opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen koulutus
- nuorisoasteen koulutuskokeilussa suoritettu lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto
- nuorisoasteen koulutuskokeilussa suoritettu yhdistelmäopinnot-tutkinto tai ammatillinen tutkinto, joihin sisältyy lukion vähimmäisoppimäärää vastaavat opinnot kaikille yhteisissä aineissa
- 3-vuotinen ammatillinen perustutkinto
- edellä mainittuja tutkintoja vastaavat ulkomailta suoritettut opinnot

Hakukelpoisuuden vastaavalle alalle antavat:

- vastaavan alan perustutkinto / kouluasteen ammatillinen koulutus
- nuorisoasteen koulutuskokeilussa suoritettu vastaavan alan ammatillinen tutkinto
- nuorisoasteen koulutuskokeilussa suoritettu yhdistelmäopinnot-tutkinto, johon sisältyy vähintään noin 30% vastaavan alan ammatillisia opintoja yhdistelmäopintojen vähimmäislaajuudessa
- ammattitutkintolaisissa tarkoitettu vastaavan alan ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto
- edellä mainittuja tutkintoja vastaavat ulkomailta suoritettut opinnot

Nuorisoasteen koulutukseen haetaan yhteisvalinnan kautta. Valintaperusteet ovat seuraavat:

- Koulumenestys 55p
- Ensimmäinen hakutoive 5p
- Valintakoe 30p
- Työkokemus 10p
- Yhteensä 100p

Lisäksi ammattikorkeakouluun voidaan valita erikoistapausvalinnassa pelkän valintakokeen perusteella.

Aikuiskoulutukseen haettaessa valintaan vaikuttaa työkokemus, aikaisempi opintomenestys ja valintahaastattelu.

5. Oikeustradenomiopintoihin sovellettava muuntokoulutuksen malli

Kaikissa tradenomitutkintoon johtavissa koulutuksissa on mahdollista suorittaa tutkinto ns. muuntokoulutuksena. Tässä koulutuksessa voidaan huomioida opiskelijan aiemmin suorittamia opintoja henkilökohtaisen opetussuunnitelman avulla.

Ammattikorkeakoulutyöryhmässä koettiin tarpeellisenä luoda laadun takaamiseksi oma muuntokoulutusmalli, joka koskee oikeustradenomiopintojen kokonaisuutta.

Oikeustradenomikoulutuksen muuntokoulutusmalli:

Perusopinnot, liiketalous (sisältää kielet, suomen ja viestinnän)	32 opintopistettä (op)
Juridiikan opinnot	66 op
Käytännön kurssit	7 op
Harjoittelu (yleisharjoittelu 9 op ja ammatti- harjoittelu 21 op)	30 op
Opinnäytetyö	15 op
Hyväksiluettavat opinnot (tapauskohtainen harkinta)	60 op

Ellei opiskelijalla ole hyväksiluettavia opintoja, hän suorittaa puuttuvat opinnot henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan. Liitteessä 6 on vielä tarkemmin kuvattu perusopintojen rakennetta.

6. Ammatilliset oikeudelliset erikoistumisopinnot

Ammatilliset erikoistumisopinnot ovat ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia 20-40 opintoviikon laajuisia täydennyskoulutusohjelmia. Ne on tarkoitettu ensisijaisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille.

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa käynnistyi syksyllä 2004 oikeusalan Suomen ensimmäiset erikoistumisopinnot. Koulutuksen aloitti 31 opiskelijaa, joista suurin osa työskentelee julkishallinnossa, kuten käräjäoikeudessa, lääninhallituksessa ja maistraatissa. Myös erikoistumisopintojen sisältö suunniteltiin yhdessä ammattikorkeakouluhankkeen työryhmän jäsenten kanssa. Koulutus käsittää muun muassa liiketoimintaosaamista sekä yksityisoikeutta ja oikeudenhoitoa. Opintoja suunniteltaessa on huomioitu opiskelijoiden tarpeet päivittää tietoja myös perinteisillä oikeuden aloilla. Liitteessä 7 on kuvattu tarkemmin erikoistumisopintojen opintojaksojen sisällöt.

7. Yhteistyöammattikorkeakoulujen tilanne syksyllä 2005

Ammattikorkeakouluhankkeen työryhmä korosti, että ennen opintojen käynnistämistä jokaisen ammattikorkeakoulun tulee varmistaa oikeusopin opettajien saatavuus. Oikeusministeriön koulutusyksikkö auttaa myös sopivien luennoitsijoiden etsimisessä. Työryhmässä myös varmistettiin, että oikeudellisiin opintoihin liittyvää relevanttia oppimateriaalia on saatavilla. Opiskelumateriaalina käytetään aiheeseen kuuluvaa lainsäädäntömateriaalia, kirjallisuutta ja tapausharjoituksia.

Ensimmäiset opiskelijat oikeustradenomikoulutukseen valittiin keväällä 2004 ja opinnot aloitettiin syksyllä 2004. Hankkeen yhteistyöammattikorkeakoulujen tilanne vaihtelee koulutuksen muodon ja opiskelijamäärien suhteen. Seuraavassa on kerrottu tarkemmin eri ammattikorkeakoulujen tilanteesta.

Hyvinkää, Laurea-ammattikorkeakoulu

Hyvinkään Laurea-ammattikorkeakoulussa oli aikuishaku syys-lokakuussa ja hakijoita oli yhteensä 93. Aikuisryhmään valittiin 17 henkilöä ja opetus alkoi tammikuussa 2005. Oikeusministeriön hallinnonalalta ja verohallinnosta oli runsaasti hakijoita. Kaikki valitut haastateltiin ja tässä yhteydessä todettiin, että koulutus on kauan odotettua ja tarpeellista. Opiskelijoiden opiskelumotivaatio näytti jo valintatilanteessa olevan hyvä.

Nuorisoasteen koulutukseen valittiin vuoden 2005 lopussa 20-40 opiskelijaa pääosin vuonna 2004 aloittaneista opiskelijoista. Laurean kaikkien yksiköiden opiskelijat voivat hakea oikeudelliseen suuntautumisvaihtoehtoon ja valinta tapahtuu opintomenestyksen perusteella. Jo nyt vaikuttaa siltä, että oikeudellisiin suuntautumisopintoihin on hakijoita enemmän kuin voi-

daan ottaa. Nuorisoasteen oikeudellisen suuntautumisvaihtoehdon opetus alkaa vuoden 2006 keväällä rinnan liiketalouden viimeisten opintojen kanssa.

Turun ammattikorkeakoulu

Syksyllä 2004 alkoi Turun ammattikorkeakoulussa pääosin aikuisopiskelijoille suunnattu oikeustradenomikoulutus (muuntokoulutus). Aiemmin opistoasteen merkonomien tutkinnon suorittaneet ensimmäiset oikeustradenomiopiskelijat valmistuvat tradenomeiksi noin 2,5 vuoden kuluttua. Osa aiemmista liiketalouden opinnoista luetaan opiskelijoille hyväksi, mistä johtuen valmistumisaika on tavanomaista lyhyempi.

Syksyllä alkaneeseen aikuiskoulutukseen oli hakijoita 73, joista 15 hyväksyttiin opiskelemaan. Ryhmään tultaneen juridiikan opintojen osalta liittämään syksyn kuluessa muutama nuoriso-opiskelija.

Opetus toteutetaan iltaisin, alkuvaiheessa kolmena ja jatkossa pääosin neljänä iltana viikossa. Opiskelijat ovat työssäkäyviä ja edustavat työelämän eri sektoreita. Yhteisenä nimittäjänä opiskelijoilla on oikeudellisen osaamisen tarve työtehtävissään.

Syys- lokakuussa 2004 oli myös haku aikuisten tutkintoon johtavaan oikeustradenomikoulutukseen. Opinnot alkoivat tammikuussa 2005. Edellytyksenä ei ole suoritettu opistoasteen merkonomien tutkinto, vaan hakijoina voivat olla kaikki ammattikorkeakoulun hakukelpoisuuden täyttävät henkilöt.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Oikeusalan ammatillisiin erikoistumisopintoihin haki 42 opiskelijaa, joista 38 hyväksyttiin. Opiskelupaikan otti vastaan 31 opiskelijaa, joista suurin osa työskentelee julkishallinnossa. Syksyllä 2005 valittiin uudet opiskelijat oikeusalan erikoistumisopintoihin. Ammatillisista oikeudellisista erikoistumisopinnoista on kerrottu tarkemmin kappaleessa 5.

Vaasa

Syksyllä 2004 Vaasan ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopintoihin haki 20 opiskelijaa ja kaikki hyväksyttiin. Opiskelijoista 13 on nuorisoasteen-opiskelijaa ja 7 aikuispuolen opiskelijaa. Osa opiskelijoista työskentelee tuomioistuimissa ja haluaa kehittää osaamistaan työelämässä.

Vaasan ammattikorkeakoulussa kielikylpymetodilla on keskeinen merkitys. Vaasan ammattikorkeakoulun käyttökielet ovat suomi, ruotsi, englanti ja saksa. Suomenkieliset opiskelijat haluaisivat opetuksen toteuttamisen suomen kielellä. Kuitenkin Vaasassa on päädytty jatkaamaan joitakin osioita ruotsiksi, koska on hyödyllistä, että alueella toimii henkilöitä, jotka osaavat sekä suomen että ruotsin kieltä ja hallitsevat juridista sanastoa.

8. Jatkotoimenpiteet

Oikeustradenomikoulutushankkeen laajentuminen

Oikeusministeriön ja ammattikorkeakoulujen yhteinen hanke on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Hanke on saanut positiivista huomiota laajemminkin julkisella sektorilla ja ammattikorkeakouluissa. Hanke on erinomainen esimerkki työelämän ja koulutus-sektorin läheisestä yhteistyöstä.

Oikeusministeriön tavoitteena on, että jatkossa oikeustradenomiopintoja voidaan suorittaa yhä useammassa ammattikorkeakoulussa. Vuonna 2006 oikeustradenomikoulutus laajennetaan koko maata kattavaksi verkostoksi.

Oikeusministeriön ja ammattikorkeakoulun edustajat kävivät 7.10.2004 kertomassa hankkeesta ja sen laajentamisesta ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENEn syyskokouksessa. Oikeusministeriön elokuussa 2005 järjestämään tilaisuuteen osallistui edustajia 18 ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä yli 10 ammattikorkeakoulua on kiinnostunut oikeustradenomiopintojen järjestämisestä.

Uusia ammattikorkeakoulujen valittaessa korostuvat seuraavat asiat:

- sitoutuminen ammattikorkeakouluhankkeeseen, yhteiseen kehittämistyöhön ja verkostotyöskentelyyn
- yhteinen opetussuunnitelma, yhteiset oikeudelliset opinnot
- mahdollisuus tarjota verkko-opetusta
- sitoutuminen yhteistyöryhmään
- halu kehittää oikeusalan opetusta ammattikorkeakoulussa
- ammattikorkeakoululla on riittävästi oikeusopin opettajia (oikeustieteen tutkinto suoritettu) ja muuta henkilöstöä
- opiskelijapaikkojen suuntaaminen oikeustradenomikokonaisuuteen
- resursointia
- yhteistyö oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvien paikallisten virastojen kanssa.

Muut jatkotoimenpiteet

Yhteistyöryhmän perustaminen

Ammattikorkeakouluhankkeen työryhmän työskentelyn päättyessä on koettu tarpeelliseksi perustaa ammattikorkeakoulujen, oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen kentän edustajista koostuva yhteistyöryhmä. Ryhmä jatkaa hankkeen laajentamista sekä seuraa ja kehittää oikeustradenomikoulutusta. Tulevaisuudessa tulee selvittää voidaanko tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta järjestää vieläkin joustavammin, jotta mahdollisimman monella työssäkäyvällä aikuisella olisi mahdollisuus osallistua koulutukseen. Tulee kartoittaa onko oikeusministeriös-

sä tarvetta järjestää nykyiselle henkilöstölle oikeudellisia opintoja erillisenä täydennyskoulutusohjelmana, esimerkiksi OikeusJET-ohjelmana.

Työharjoittelu ja työelämäohjaajakoulutus

Oikeusministeriön rooli hankkeessa on oikeustradenomikoulutuksen tukeminen tekemällä yhteistyötä hankkeessa mukana olevien ammattikorkeakoulujen kanssa. Keskeisenä tehtävänä on luoda edellytyksiä ja mahdollisuuksia opiskelijoille oikeushallinnonalaan tutustumiselle ja työpaikkaharjoitteluun. Tarvitaan myönteistä suhtautumista oikeushallinnossa oikeustradenomiopiskelijoihin sekä heidän työelämäharjoittelutarpeisiin.

Oikeusministeriö pyrkii omalta osaltaan myötävaikuttamaan myönteiseen tahtotilaan kouluttamalla virastojen harjoitteluajaksi nimittämät työelämäohjaajat ja maksamalla harjoittelijoiden palkan. Ensimmäinen työelämäohjaajakoulutus järjestetään vuoden 2005 lopussa Turussa.

Oikeusmerkonomitutkinto

OM teki syksyllä 2004 oikeushallinnon kansliaväelle suunnatun kyselyn, jonka avulla selvitettiin kiinnostusta suorittaa oikeustradenomitutkinnon tai oikeusmerkonomitutkinnon.

Oikeusministeriön hallinnonalalla työskentelevälle henkilöille, joilla ei ole ammatillisen koulutuksen perustutkintoa tai opistoasteen tasoista tutkintoa, tarjotaan mahdollisuus suorittaa liiketalouden perustutkinto (merkonomi tutkinto) näyttötutkintona, joka on työelämässä olevien aikuisten tapa osoittaa tutkintoon vaadittava ammattitaito. Koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksella, joka on mielekäs tapa yhdistää työn tekemistä ja uusien tietojen oppimista, käytäntöä ja teoriaa. Oppisopimukseen kuuluu työn tekeminen ja kehittyminen työpaikalla työnantajan ohjauksessa sekä teoriaopinnot oppilaitoksessa. Monimuoto-opiskelu vaatii paljon itsenäistä työskentelyä ja omaa aktiivisuutta. Ensimmäinen oikeusmerkonomiopiskelijaryhmä aloittaa opiskelunsa Helsingissä syksyllä 2005. Lähivuosina tämä koulutusmuoto laajennetaan muihin paikkakuntiin tarpeen mukaan.

Henkilöstö- ja palkkauskysymyksiä

Oikeusministeriön keskeisenä tavoitteena on varmistaa oikeuslaitoksen ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi tulevaisuudessa. Hankkeen edetessä ammattikorkeakoulujen edustajat ovat esittäneet huolensa siitä, riittääkö nuorien oikeustradenomien kiinnostus hakeutua työhön oikeusministeriön hallinnonalalle matalan palkkaustason vuoksi. Tämä seikka tulisi huomioida oikeushallinnon henkilöstöstrategialinjauksissa sekä mietittäessä muun muassa tulevia kelpoisuus- ja palkkausehtoihin liittyviä asioita.

Tradenomiliiton tutkimuksen ”tradenomien sijoittuminen työelämään” mukaan tradenomien keskipalkka vuonna 2002 oli 2 112 euroa. Keskiarvopalkka on noussut vuoden 2001 lokausta vuoden 2002 lokakuuhun 4.0 %. Ko. tutkimuksessa keskimääräinen ammattivuosien

määrä eli valmistumisen jälkeinen työssäoloaika oli 1,6 vuotta eli tradenomit ovat pääsääntöisesti työelämänsä alkuvaiheessa. Pääsääntöisesti tradenomit ovat sijoittuneet taloudellisiin tehtäviin, markkinointitehtäviin ja tietojenkäsittelytehtäviin. Yksityisellä sektorilla (mm. rahoitus, kauppa, vakuutus ja tietojenkäsittelypalvelut) tradenomien palkat ovat paremmat kuin julkisella sektorilla (mm. valtio, kunta, kuntayhtymä). Liitteessä 8 tradenomiliiton ko. tutkimuksesta lisää.

